

Womhaj Bóh!

Czisko 10.
4. junija.

Lětnik 1.
1891.

Szerbiske njeđzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Szmolerjez knihiczišczereni w Budyschinje a ƙu tam dostacź sa sčtwórtlětnu pšchedpłatu 40 np.

2. njeđzela po ƙw. Trojizh.

Luk. 14, 17. „Bójcze, pšchetoź wschitko je hotowe.“

Takle naź Bóh w ƙwojej hnadze ł ƙebi sa blido woła. Sa naź, sa wschěch je wón tole ƙwoje blido dał krcź. Haj, to je wěrnó: hotowe je wschitko. Hižo wote wschěje wěcznosće je měł Bóh sa naź wscho hotowe, sčtoź było nam ł sbožu a sbóžnosćzi nušne. Chyźł pak sčto wschitke dary, ł kotrymiz nam Bóh dusche našycza a napowa, a kotrež nam na blidze jeho hnadu wschě hotowe leža, ł jenyj jeniczkim ƙłowom wurjez, tón praj: „Zesuf Šhrystuf“. Hlej, w nim, to reka: jemu w czele Boža poknosć wscha bydli; we nim ƙamym jeniczkim ƙu bohastwa mudrosće wschitke rjenje potajene, a w Zesufu Šhrystufu móžesč ƙebi sa duschu wscho namaćacź, sčtoź budze czi móž jejny hlóđ a jejnu lacznosć wscho do czišta spokojcź. Wón ƙamlutki je sa tebe „ł njebies hlěb“ a ƙwětej njemóže hewał ničto žiwjenje dacz, hacź wón ƙamlutki.

Hdyž bė tam w Betlehemje w hróđzi cžłowjezci sčtalt na ƙo wsat, a na horje Golgata na sčizju jako dobywał sawołať: „Dokojane je!“, tehdy je było wscho do czišta hotowe, a wot tameho cžaka je sa naź Bože blido hotowe kryte. Hišcze dženka a do wschěje wěcznosće nam w hewał nišim druhim njeje žana sbóžnosć data a ƙo teź njemóže w žanym jeniczkim druhim mjenje nišomu žana sbóžnosć dacz, hacź w ƙamym jeniczkim Zesufowym mjenje.

Hlaj, takle je Bóh ł nami se wschěmi pšcheczelniwy. Sbóžnosć ƙebi ƙam se ƙwojej mozu a ł wjele prózowanjom saƙlužicź, to nišomu wjazny trjeba njeje, pšchetoź Zesuf je nam ju dawno hižo pšchihotował a je ju sa naź sa wschěch wobstarał, a ƙebi dale ničo wot naź nježada, hacź to, so bychmy teź nětkle ł njemu pšchischi, hdyž naź sažo ł ƙebi woła.

Wón nam ƙasa: pójce! A tónle jeho hlóđ, „so bychmy wschitzy ł jeho hnadze pšchischi, ƙaź komu sa blido kłodzimy“, tón stajnje a pšchezo wot naź kóždy ƙlyšchi a to hižo wot dječazych lět.

Bójcze! takle na naź ł zyrkwjom swony wołaju, tak husto hacź nam jich snyt do wucha sałinczi, takle na naź na pohrjebnišcēju kóđžiczi row a kóđžiczi ƙmjerťny sčizž woła. Š biblije

kóđžicze ƙłowcžo, kotrež ƙy ƙebi hdy nawuňnył a kotrež ƙy ƙebi w dobrym pomjatku wobłhował, kóđžicze přėdowanje, kotrež ƙy hdy ƙlyšchał, kóđžicze wjekele a kóđda srudoba, kotruž ƙy w žiwjenju hdy poměť, ƙaź na tebe woła: pój! To ƙu czi wscho ƙaź Boži póšli, kotrychž na tebe twój Bóh sčzele.

Bóh ƙebi hewał dale ničo wot tebe nježada, hacź so by ty ł njemu pšchischoł, wón pak tebi teź ł temu móž dawa, cze sažo swólniweho cžini, cze we wschěm pošylnja, sčtoź ƙy ƙebi wotmyšlił, a czi jo teź dokojecź da. Wón nam wscho tak lohko cžini, ƙaź je jemu nětať móžno, so móhli ƙebi wot njeho sbóžnosć bracz.

To wscho pak nam wón nječini, so bychmy jemu potom jeho pšcheczelniwość a jeho hnadu, ł ƙajkež wón ƙaź nam napschecziwo pšchindze, sa to sažiwali, — ale so byli jemu ł tym wotpohladanjom sa to wjele sčerscho swólniwi a poškuschni, so je naź takle ł ƙebi wołať a naź ł ƙebi wabiť.

Wutrobu wschu jemu dajcze,
Sčto waš boli, jemu prajcze,
Nušu jom' wschu wustoržcze!

Rany nam wón ƙam wschě hoji,
Wón nam praji: Wy sčze moji,
Ke mni wschitzy ƙlyšcze.

Cžistych ƙym waš snyt wot hrěcha,
Moja krej budž sa wschěch pucha,
Sa waš dar mój „sbóžnosć“ je.

Tole njeđzelske wopomnienie je wsate ł knihow: „Wschědny Boži hlěb“ wot fararja Becka, kotrež je knješ farat Šyřora na ƙerbški pšchekoził. Szmy je w tym wotpohladu wotczišcžecź dali, so bychmy tele ƙrašne knihi, kotrež krotke wukładowanje Božeho ƙłowa na kóđžiczi džen pošliczeja, a hacź dotal w Szerbach hišcze tak rossčėriene nješju, ƙaź dyrbja bycź, ł wutrobu porucželi a jim tu a tam něcēju wutrobu dobywali. Tute knihi je ƙerbške lutherške knihowne towarštwó w l. 1890 wudať a ƙu dostacź pola ł. Szmolerja w Budyschinje.

Wadujecie a modlcze so!

Werna historija, powjedał Wilhelm Immanuel.
(Poftracžowanje.)

7. Ty žalbuješ moju głowu i wolijom a nalijesh mi polne.

Gdyż bęchu so jastrowe durje sašo samknyte a wschitko sašo woczichło, hórta stysłnoscz na Hanu-Różu pschindže. Dohło wona horze byłly płakafche. Tak wopuschczena so hščęze zenje czuka njebē, kaž w tutej hodžinje. W jejnej wulkej srudobje a stysłnoscz jej pał tež mył pschindže: „Ty by twoje nješbože šama sawinowała!“ Duž pytafche sašo wuczeł na wutrobje teho, kiž je tón prawy Wóczęz nade wschitkimi, kotrymž džęczy rěfaju w nješbęsch a na semi, a modlesche so i hlubokosczę šwojeje wutroby:

„Ja khudy cłow'f, ja hręschnik khudy,
Som steju, Božo, psched tobu,
Ach! daj mi hnadu dostacž tudy,
So do šuda tam nješpschindu,
Ach! šmil, ach! šmil so nade mnu,
Cze prošchu, Božo i wutrobu.

Glaj, tak ja wutrobnje so rudžu
Wščęch mojich czežkich hręchow dla,
Gdyż w šwędornju so prawje šudžu,
Ja šabludžena woczicžka.
Ach! šmil, ach! šmil so nade mnu,
Cze prošchu, Božo, i wutrobu.

Mi nješplacž, kaž šym sawinował,
O šwěrnny Wótcze! i hręchami,
Mje pscheschonuj, so bych so šhował
Ja, twoje džęczo, pschi tebi.
Ach! šmil, ach! šmil so nade mnu,
Cze prošchu, Božo, i wutrobu.“ (208, 1. 2. 6.)

Tak so wona pschęzo sašo na jenicžkeho trošchtarja wobroczi a spęwasche khęrlušč: „Ja šym psches Khryšta krawne rany tón prawy grunt nětk namakał“. Pšchi tym sacžumasche w šwojej wutrobje tón nješbęski mēr, kotryž šwět nima a dacž njemóže, so druhdy woczzi šandželi, so by so w duchu do šwojeje smutšowneje krašnosczę žyle nuts podacž móhła. Wona wušny. Spodžitny šón w niej węstoscz dostateho wodacžja wobtwjerdži.

W šonje Hana-Róža widžesche, so ju do wulkeje sale dowjedžechu. Wulke wokna i pišaneje schlenžy džiwne šwětlo dawachu. Ta šala bęsche pošna cłowjekow w bęlej drascze, kiž žędžiwje na wulke durje hladachu. Radoscziwje šłowa šaklincžachu: „Wón dže, wón dže!“ — Wojašlwiwe so Hana-Róža woprascha: „Šchtó dže?“ Rjana wulka mloda holža, kiž póbła njeje stejesche, wotmolwi: „Šsy dha tajka zšomniza tudy, so to šlyšchala nješby? Njewęsch ty, šchtó pschindže? — Šesuš Khryštus, našy wyšokohwaleny knjes a šbóžnik, pschindže a my cžakajo se žadanjom tu stejimy, jeho i šhwalenjom powitacž. Wón hnydom, hnydom pschindže! Nješšlyšchisch lubošne šynki jandželowych harfow? Nješšlyšchisch spęwanje šbóžnych, kiž i našchimaj wuchomaj klinczi, kaž šynki piščęzelow a šwonow: Šosianna temu šynej Dawitowemu! Šhwaleny budž, kiž pschindže w mjenje teho Rnjesa; Šosianna w tej wyšokosczzi!“

Duž bęsche Hanej-Róži, kaž bychu wschitke cžwile šwędornja wotucžile a wschitke štróžele dušche na nju pschischle. Šejna wutroba šylnje pułotafche. Šu rěšafche psches wutrobu kaž i mjeczom: „Šesuš Khryštus pschindže, tón šwjaty knjes, tón prawy šudnik, kotrehož woczzi stej kaž wóhniwej a jašniškej, dylki šłoncžko pschipołdnju, kotrehož šłowo so pschedobywa, doniž dušchu a ducha njedželi a je šudnik wschitkich myšlow našcheje wutroby a je wschitko šjawne psched jeho woczomaj! — Šdže cžesč cžetnyč psched jeho woblicžom? hđže? — O wy horn padajcže na mnje, wy hórki pschikrywajcže mje psched hněwom jehnjećza! O jehnjatko Bože, Šesom Khryščęze, kiž by mój trošcht a žiwjenje; ja khudy hręschnik pschindu i tebi a prošchu cze: Wšmi wote mnje winu a cžwilu a budž mi hnadny!“

Tak šdychowafche Hana-Róža. Wokolo njeje knješesche wobšožaza nadžija. Duž — wscho šajusta — wulka jašnoscz šelhadža — tajke šwětlo so rosschęri, jako by tawšynt šłoncžkow šwęcžiko. — Duž so durje wotewriču: Boži jandželjo w dołhej bęlej drascze, bęlej kaž šněh, šastupichu; palmowe a lilijowe hałosh w ruzny nješechu a króny na głowje. Druhe męjachu harfy a wonjate węžy wokolo cžola se šlotymi napišmami. — Nješbęste

šynki šaklincžachu, lubošne spęwanje, kajkež Hana-Róža hščęze nihdy šlyšchala njebē. — Wschitzy wokolo njeje so šradowachu; ale wona stysłniwa pschęzo dale našad štupašche do najdalšeho kucžika.

„Šhwaleny budž, kiž je, kiž bęsche a kiž budže, nětk a we węcžnosczzi!“ jandželjo spęwachu. „Šamjen, hamjen, hamjen!“ se šlyš šbóžnych šaklincža. A sašo jandželjo spęwachu: „To jehnjo, kiž je šabite, je dostojne, wšacž móg, a bohatštwo, a mudročž, a šylnoscz, a cžesč, a krašnoscz, a šhwalbu“, — a sašo i teje šlyš šbóžnych a wušwolonych klincžesche: „Šalleluja, halleluja, halleluja, hamjen, hamjen, hamjen!“

W džiwnyh šjewjenju nětko knjes Khryštus šrijedža mješ tymi so modlazymi stejesche, tak krašny, tak rjany, tajki w nješbęskej krašnosczzi, kaž jeho hščęze žane cžłowške wócžko widžalo njeje. — Wschitzy hladachu, šbóžni w lubosczzi, na njeho a prózowachu so, jeho blyšczęteje drašty so dótknyč. Hana-Róža so pał pschęzo bóle khilesche. Wona na šwoje kolena padny a šłoncžnje na šwoje woblicžo. Šejna wutroba wótlje klapafche. A to kłapanje wutroby ju pohnu, i ruku na šwoju wutrobu dhyrič: Božo — budž — mi hręschnižy — hnadny! — Božo, budž mi hręschnižy hnadny!“

Tón šbóžnik džęsche psches te dołhe rynki. Šswětlo wot njeho wuthadžowafche a jašne pruhi so wokolo njeho blyšczęzachu. Šašnoscz so pschęzo bóle i njej dobywasche. „O będa mi, ja šahinu!“ Hana-Róža šawoła. „Šmil so, šmil so, Božo, nade mnu.“ Wona šej njeshwěri, šwojej woczzi pošbęhnyč. — Šola nikoho tón Rnjesh stejo njewošta. Šomalku wón dale džęsche a so wohladowafche, jako by i woczomaj nětko pytał. Duž cžysche Hana-Róža pod šemju — dha stejesche wón — psched njej: Šesuš Khryštus, šudnik žiwnych a mornych! Šeho lubošne woblicžo na nju mile šhladowafche. Šeho dobrocziwnej woczzi so šwęcžeschej. Ššwoju prawizu jej žohnujo na głowu pošoži a šwoju lewizu na jejnu wutrobu: „Budž štrošchtna, moja džowka! Twoje hręchi šu tebi wodate!“

Šeho hlóš tak luboscziwje a mile klincžesche, kaž žuni šynł harfow a tola tak hnujazy a žimazy, kaž šchumjenje węššika. Šynł so do najšlubšcheje so modłazeje dušche dobywasche. Wona šej njeshwěri šwojej woczzi pošbęhnyč, ale nošy teho Rnjesa wopšhija. Šejne šlyšy na njej kapachu a wona jej wokofcha w šbóžnej radosczzi a — Rnjesh jej wobarafche. A se šwojimi wložami jeho nošy wotręwasche — a bęsche tak wobšožena a pošna męra, so nikoho hacž jeho njewidžesche, jenož jeho, a ničžo dale nješšlyšchisch, hacž jenož jeho šłowo, jeho šłowo męra: „Budž štrošchtna, moja džowka! Twoje hręchi šu tebi wodate!“

Duž ju šbóžnik pošbęhny a ju psched wschitkimi jandželami a šbóžnymi i šwojej wutrobje cžehnjesche a praji se šynkami njewurjekniteje miłosczę a lubosczę: „Šój te mni, kiž by ty špróžna a wobcžęzna, ja cžzu tebe wofšchemicž! Moje rany šu twoje wušojenje.“ — A pošnišcho a pošnišcho klincžesche spęwanje šbóžnych, kotkiž so wješelachu nad wutrobje, kiž je domišnu namakała.

„Šesuš, Šesuš, Šesuš!“ Hana-Róža i možnym hlóškom šawoła a se šwojeho rjaneho šona wotucži. To bęsche tak wótlje, so to wschitzy w domje šlyšchachu a so praschachu, šchto je so štało. Šastwomnik pschindže šhwatažy. Wón bęsche hněwny, dołelž bęsche jeho wótre šawołanje naštróžalo a cžysche šapoczecž šwaricž. Ale jeho hněw so pošoži, hdyž Hana-Róžu na jejnym šožu wohlada, ruzny wysche so pošbęhjenej, na ližomaj męjesche šrijepki šylšow a pschi tym ležesche te šwětke pschekrašnjenje na rjanym mlodym woblicžu, so tón muž so džiwajo stejo wošta a ruzny šlyšny.

„O to bęsche tak rjane, tak rjane!“ šchęptafche Hana-Róža cžišche a so wunamakacž njemóžesche. „O męj džak, męj džak, mój šbóžniko, ša tajki dar a hnadu. Šaj, ty węcžny šmileryjo, ty so šmilisch pošny lubosczę a miłosczę nade mnu! Ty žalbuješ moju głowu i wolijom a nalijesh mi polne! Twoje mjeno budž šhwalene pschęzo a węcžnje. Šamjen.“ (Poftracžowanje.)

Dželaczerjo na kraju, hladajcže so šwojich najhóršchich nješpschęzelow, šozialdemokratow!

(Poftracžowanje.)

Š druha so šozialdemokratiškeho rěcznika praschęcže: „Raf dha budžęcže w šwojim štačę i mandželštwom džęrzecž?“ Wón budže wam wotmolwicž dhyrbjecž: „Mandželštwu, kajkež nětko je, w našchim štačę nješbudže. My nješbudžemy žanemu cžłowjekej šakafowacž, so šebi na cžaf žiwjenja žonu wošmje; tola móže to šoždy džęrzecž, kaž cžze; našy dla móže šebi šoždy džęri druhu wšacž.“ Šeli wam wón hinał praji, dha wón ži. Ššchetož jich

wulki muž Bebel je tolsti knihi spisal, w kotrychž wufožuje, so
sozialdemokratojo taf, a niz hinaf, wo mandželstwje myšla. „Niz
mandželiski spichah, swobodna (frejna) luboscž dyrbi w našchim
stacze knjezič“, woni praja. To reka s druhimi słowami:
„W našchim stacze dyrbi so cšlowjeł stoczjo sečinič“. Sdy bychu
tuczjo ludžo k knjeistwu pschischli, njeby ani waschnje ani jakon žonje
sakał, wam, wy mužojo, pschi nekajkej sčladnosčzi sašo cžetnyč.
U njeby tež wěste było, hacž taf khetnje druhu žonu dostanjecze.
Wy dyrbjeli khwilu hebi samy draštu pšatač a schaty pšofač.
Pšchetož hdyž wam stat tež nowu draštu da, so tola prascha,
hacž ju tež pšata. W sozialdemokratiskej wuczbie wo tym s naj-
mjenšcha nicžo nješteji. Lubi so wam tajki njeporjadny stat pschi-
choda? Za so nadžijam, so wy sašo samofačze: „Wóh swarnuj
naš psched tajkim nješbožom!“

S tšecza so praschejce: „Kaf dha budže we waschim stacze
s wotcžehnjemom džeczi?“ Wón budže wam dyrbjecž wotmolwicž:
„Džeczi so staršchim hnydom po narodženju wošmu a so do
wulkih wustawow tyknu, hdyž so wot wěstych sastojnikom sataraju
a rošwucžuja.“ Praji-li hinaf, dha kha je. Pšchetož w hižo spom-
njemym Gothaskim programje šteji: „Powschittkowne a rune wot-
cžehnjemje luda psches stat“; stat ma po tajkim wotcžehnjemje džeczi
wobstaracž. Prjedawšchi sozialdemokratiski sapošlanž Most je
w pschednosčku w Barlinje prajil: „Taf mjenowane pravo star-
šich, swoje džeczi po swojej woli wotcžahnyč, je jenož nje-
knicžomne, njeprawe žadanje.“ Po tajkim njeby wjazy, hdyž wy
wjecžor po cžezkocze a horzocze dnja domoj pschiudžecze, džowcžicžka
s rošpschestrěnymaj rukomaj wam napischecžimo khwataka a wam
prajila: „Nětko ty, luby nano, domoj džesch.“ Wy njebyšcže
swojeho šynka we ložu šedžo a na wasž cžakajo nadeschli. Wy
njebyšcže potom wjazy na rjanym hodownym šwjedženju, na
šwjedženju šdobneje luboscže, wješeke džeczi w domje měli, nje-
byšcže je wjazy radoščime wokoło rjaneho wupyscheneho hodow-
neho schtoma skafacž widželi. Mandželsta, staršchiska, džecžaza lu-
bosčž, to šu w sozialdemokratiskim stacze morwe słowa. Lubi
so wam tajki stat bjes wscheje luboscže mjes cšlowjekami? Za so
nadžijam, wy sašo wschitžy s jenym hložom samofačze: „Wóh
swarnuj naš psched nim!“

Tola nětko so dale praschejce: „Budže dha, hdyž so wasche
žadanja dopjelnja, wysche němsteho tež franzowski, ruski sozialistički
stat?“ Wón budže wam wotmolwicž dyrbjecž: „Ně, to njebudže.
Wy chzemy stat, kiž žyly šwět wopšhija. Franzowsojo a Rušoj,
Chinešizy a cžorni w Afrizy budža nam runje taf blisko štejecž,
kaz našchi bratsija w našchim kraju.“ Praji-li wón schto druge,
dha je khar. Pšchetož w jich Gothaskim programje šteji: „Wy
wěmy, so hibanje mjes dželacžerjemi wschitke ludy hromadže wob-
jima.“ U potom na kónzu wěsteho sozialdemokratiskeho schczuwar-
skeho napominanja šteja te słowa: „Dželacžerjo wschitkich krajow,
šjednocžecze so!“ U wopravdže tež sozialdemokratisžy wadžerjo se
sozialdemokratami „wschitkich krajow“ hromadže pschiudu. Haj,
woni so njehaňbujaj, s nihilistami w Rušowskej, kotsiž šu nana
nětčzišcheho ruskeho khezora morili a kotsiž šu tež jeho hižo wjazy
kročž wo žiwjenje pschinjecž chžyli, hromadže dželacž; woni so
njehaňbujaj, s komunistami w Amerizy, kiž šjawnje swoje heššo wu-
praja: „Šsmjercž wschitkim wobšedžazym psches mjecz a dynamit!“
so stowaršchicž. K tym na pošledku mjenowanym žałosnym ludžom
je so tež prjedawšchi sapošlanž Most pschidał, hdyž bechu jeho
s němsteho kraja kaz tež s Šendželstweje wupošali. Sozialdemokrata
dže wótčiniškeje luboscže nješaje. Sdyž so w lěcže 1870 pjenješy
w šejmje k wotpošasanju franzowskeho nadpada pschiswolichu, Lieb-
knecht a Bebel šobu nješkowaschaj. W tajkich wažnych wězach
nješkowacž pak je runje taf wjele, kaz pschecžimo temu hložo-
wacž. Sdy by po tajkim po sozialdemokratach schšo, bychmy afrikan-
skich džiwich Turkowow w kraju měli, kotsiž bychu wscho spalili a
morili, so by so našch kraj puščimje runał, kaz w cžasju tšeczi-
lětneje wójny. Sozialdemokratojo wschał praja, so šu s žyła psche-
cžimo wójnje, so budže w jich stacze stajny mēr. D na tajkich
lišchžerjow a šelharnych ludži! W stacze, do kotrehož so Němcy
a Franzowsojo, Štimitojo a awstralizy cšlowjekowžracžy nuts tyknu,
w tym dyrbjaj mēr byčž? Ně, morjenje a krejšchecze bjes psche-
stacža! U potom njebychmy žaneho khezora a žaných dobrých
wojakow měli. Pšchetož hłowa stata — presidenta abo kaz by
hewaf rekał — by šnano w Amerizy abo w Šindiskej bydlil. Lubi
so wam tajki šwět wopšhijazy stat? Za so nadžijam, so sa-
wofačze: „Wóh swarnuj naš psched tajkej wrótносčžu!“

(Škónčjenje.)

Rošhlad w našchim cžasju.

W pruskim krajnym šejmje je kanžler s Caprivi pschecžimo
wschēm lud do njeměra stajazym powjescžam a pschecžimo žadanjam
dopředkarskeje strony, kiž jeno sa šbože a derjehicže pschekupstich a
wikowarjow so stara, sa burow pak nicžo wysche nima, wob-
šwēdcžil, so knježerstwo žitne žla žyle wotštronicž njecha. U to by
tež to najprawišche było, pschetož na wyškotich khlēbowých pšacžijnach
njejšku žitne žla, ale jeno židowšy wikowarjo wina; woni maja
dospošnje postajenje žitnych pšacžijnow w swojej ruzy.

Wulke džiwanje šbudžuje w Franzowskej powjescž, so je so
potajnstwo pschihotowanja rošbuchadla melinita pscheradžiko. Wěšty
Triponnet, franzowski offizēr, je jendželstemu dželarjeje kanonow
Armstrongeje tute potajnstwo sa pjenješy wosjewil. Franzowsojo
maja po tajkim špionow a pscheradnikow, kotrychž pschezo s žuščy
ludow pytaju, pola šebje šamych.

Japanške khezorstwo ma wot novembra pošlednjeho lěta po
pschikladže našchich europiškich statow šwoj khezorstwowy šejm.
Młode japanške kšchescžijanške wošady šu w nim s 10 šobustawami
šastupjene. Šwangelškeho šu šebi sa pschedšydu khezorstwoweho
šejma wušwolili. Khezor je wólbu wobtwjerdzil. Runje taf šu
kšchescžijana sa pschedšydu rady wušwolili, kotrež šobustawy pře-
njej a drugej komori pschisłuscheja. Še wulka cžescž sa hišcže
młode japanške kšchescžijanške wošady, so so jich stawy k najwysch-
schim městnam pošbēhujaj, kotrež Japanška dawacž móže.

S Łuzizy. W Šrjebjanškej wošadže mějesche so wulka žyrf-
wina a schulška wšitazija 31. meje, 1. njedželu po Wožej Trojizy.
Hižo šobotu pschindžechu knježa duchowni a generalny superinten-
denta a buchju pschi wješnych mjesach cžestnje wot žyrfwiných psched-
štejicžerjow, schule a wošady powitani. Pšches rjenje wuhotowanu
wješ podachu so na hrabinski hród. Njedželu rano w 8 hodžinach
hibasche so wulki šwjedženški cžah wot hroda psches wošebje
s wulkej luboscžu napravjenu cžestny pucž do žyrfwje: hudžba,
schulške džeczi, kšfirměrowana młodžina a mjes nej krašnje
w šerbškej narodnej draščje młode holžy, wojerške towaršstwo, knježa
wšitatorojo, žyrfwinski rada a wošada. Wod hložom: „Šed'n
twjerdy hród je našch Wóh šam“ cžehnjechu wschitžy do našcheje
krašnje s wěnzami a pletwami wudebjeneje žyrfwje. Woštar be
wobdaty wot rjaných wyškotich palmow a kwětow. Šezesche na
nim tež nowa krašnje šwajšana, se škotym kšchizom a se škotymi
šamkami wuhotowana woštarna biblija, kotruž be knjeni hrabinka
s Šinšedel darika. Ššerbška Woža šlužba šapocža so w 11 hodži-
nach. Předowasche šarar wo šwjatym tšecže 1 Jan. 4, 9—11:
Našche wušnacže na dnju žyrfwineje wšitazije a wschitke dny: Wóh
je luboscž; wušnamamy s tym 1. to je našcha šjewjena wěstosčž,
2. to je našch trošcht a bohate šbože, 3. to štwori w našch bohaty
pšod luboscže. Po předowanju rēcžesche w mjenje knjesow wšita-
torow knjes šarar Wroška najwutrobnišche, hłubošo natwarjaje
šłowa k wošadže a mějesche so potom rošrēcžowanje s kšfirměro-
wanej młodžinu psches šararja Šendera s Šlogawa wo štrachu a
prawym wužiwanju bohatsčwa, kotrež so psches šwoje wutrobne
wopšhijecze wschitkim jara lubjesche. Wopošdnju buchju schule wšit-
tērowane a wjecžor be wjecžorna Woža šlužba, hdyž sašo knjes
šarar Wroška předowasche, móžnje a s wutrobnej luboscžu wošadže
pschiswolajo šłowo rošžohnowanja: Džecžatka, wštančje pola Šelufa!
1 Jan. 2, 28. Wotom hagle be, dokelž dopošdnja žaneje khwile
wjazy njebe, rošrēcžowanje s hošpodarjemi a hošpošami psches knjesa
generalneho superintendenta. Hacž runje šerbški njemóžesche, rēcžesche
tola na taf šrošumlive, lubošne waschnje, so jich wjele rad wot-
molwjesche a hacž do džewjateje hodžiny so wot njeho wo wěrnym
kšchescžijanškim schtancže wošady, kajkiž dyrbi byčž, rošwucžicž da-
wachu. Njesapomliwe šu wěščje sa mnohich šłote lube šłowa na-
šcheho najwyschšcheho dušchowpastyrja. Wopošasasche to tež jich
wjele psches to, so s lubošnym ruku dawanjom so wošebje pola
knjesa generalneho superintendenta podžatowachu. Runje tajke
wulke žohnowanje je popošdnju pošedjenje žyrfwinskije rady a žyrf-
winskič šastupjerjow pschinjekšo. Hišcže je pschisšpomicž, so be
wošadna luboscž so tež šwonkownje jara móžnje wopošasala. Žyła
wješ be so do šwjatocžneje pychi šawalila. Na hłownej drošy
bechu so cžestne wrota pošajile a wjazy domow be krašnje wu-
pyschonych. — Wóh luby Šnjes chžyl žohnowanje tuteho dnja žyfej
wošadže šdžerjecž a kaz je jej wyšoke wješeke a bohate dželbracže
šbudžil, tež w nej prawy wobštajny pšod duchowneho žiwjenja štworicž.
W Minafalskej wošadže bu dotalny kaplan w Šetlizach, knjes
Šyčora, sa šararja wušwoleny. Wóh luby Šnjes wobradž jemu
wjele žohnowanja w cžezkim sastojštwje!

Khërlusch: Jesuša ja njepuschczu. Pošlenie słowa pobożnego króla, kajkiž našch njebo Wilhelm I. bëshche, rýja šo kaž lebie a hošdže do wutrobom šwërnnych poddanow. Tak je šo w Sakskej hišcže dolhi czaš pošdžišcho rëczálo wo pošlednim słowje wójwodki Khatrny († 1561): „Ša chzu na šwojim Knješu Jesušu wostacž kaž cžëlž na drascže!“ 8. oktobra 1656 je šo šašo dobre wušnacže wotpołożiko wot mrëjazeho knjesa š teho šamšneho wjerchowškeho doma: Kurwjerch Šan Šurij I. bësh šwojemu kónzej blifto; jeho wyschšchi dwórski přëdar dr. Šan Šakub Weller šo jeho woprašča, hacž hišcže ma Jesuša w wutrobje a hacž hišcže pschëzo pschi tym wostanje, šchtóž je w žiwjenju tak cžasto špëwač: „Ša njewopuschczu Boha, Böh njewopuschczu mje (527)?“ Wjëschož mrëjazy wjerch na to wotmolwi: „Mojeho Jesuša njewopuschczu.“ Šdžž bëshche lóhžy pospawšchi šašo wotzucžik, šebi wóššje špëwašche: „Ach Jesu, šmil šo nade mnu, Jesu, ja cže njepuschczu.“ Še šłowami „Knježe Jesu, tebi šym žiwý, tebi wumru, twój šym w žiwjenju a w šwjercži. Šamjen“ je wušnyč.

Wobë wjerchowej pošlenjej šłowje je šnano hišcže w tym šamym lëcže 1656 Žitawšti rektor Kšchescžijan Šeimann (1607—62) š cžëšnemu wopomnjëczu do khërluschu štajik, kotrehož pošlednja šchtucžka ma po němškim přënje pišmiki njena „Šan Šurij, šakšti kurwjerch“ w šebi a dopomnjënje na Khatrnine pošlenie šłowo šo tež w němškim wudawku našcheho khërluschu šjawnišcho šlyšchi hacž w šerbškim.

Tola mamy tole pschirunanje šašo w šnatym šmjertnym khërluschu: „Moje žiwjenje šy, Kšchescžije“, hžžž ma šo 7. šchtucžka takle:

Daj na tebi mi wostacž,
Kaž cžëlžej na drascže,
Šo bych móhl šbožnosčž dostacž
Tam w twojim kralestwje.

Khërlusch pak „Jesuša ja njepuschczu“, je trošchtny khërlusch njewurjeknicže wjele kšchescžijanow byl. Šši hłošy ma, po kotrychž móže šo špëwacž, wopokašmo, tak jara je šo pschëzo wërjazym lubik.

Dobycže bješ kanonow. Němški regiment hulano, pschi kotrymž štejach, bësh w lëcže 1870 porucznosčž dostač, šo by šo wot Štrašburga do Belforta podáč. Šëchachmy po rjanych dróhach pschi Bogeššich horach, wot nikoho njemyšeni, šhróble dale. Psched přënej wšy, psched kotruž pschišdžechmy, šastachmy. Wjës bëshche kaž morma. Bësh wobhladnimosčže trjeba. Bóššlachmy šwojich wobhonjerjow do wšy. Wšhitko bësh prošne; wšchitzy wobhydlerjo bëshu do blifšich hór roščžëkali. Štónčžnje pschišdžechmy š ewangellškej šarje. Duchowny bësh jenicžka wošoba, kotraž bësh hišcže we wšy wostála. Błëdy a nastročženy wón na naš hladasche. „Šdžžeha šu Wasche šarške džëcži?“ „„Wšhitke šu do hór roščžëkale““, šarar wotmolwi. Prošchachmy jeho, šo by š nami š wyschšchemu pschišchoč. Šodachmy rošprawy a pschedštajachmy šararja. „Šdžžeha šu Waschi ludžo, šo jeho wyschšchi woprašča. „„Do hór roščžëkali““, šarar wotmolwi. „Čžeho dla dha cžëkaju? Njewojujemy pschëczjwo mërnyym wobhydlerjam“, wyschšchi dale džëšche. „„To ludžo njewërja““, šarar napšchëczjwi, „„šy š druhich wšow šlyšcheli, šo pružy hulanojo wšhitko kónžuja, džëcži na šwoje lebie tykaju a morwe cžëka pod šwoje šedla kladu, kaž nëhdy džjwi šunojo.““ „Džicže“, poruczji wyschšchi, „a prajcže šwojim ludžom, šo šu to hrošne žž! Njëchamý nikomu, šchtóž pschëczjwo nam brónje njëšbëha, nicžeho škeho cžinicž. Kufuju ša to še šwojim šłowom.“ „„To wšchaf mi njewërja, knjes wyschšchi““, šarar wotmolwi, „„a na to šo ničto njewróczi.““ „Džicže a špytajcže š najmjënšcha“, wyschšchi kašasche. „„Čžy po Waschëj pschifasni cžinicž““, duchowny napšchëczjwi, „„ale móžu do přëdka prajicž, šo ničžo njewucžinju.““ Tak šo šta. Njësčëžplimi cžakachmy, šo šo šarar wróczi. Š po šhilenej hłowu wón pschišdžë a praji, šo šo ničto wrócžicž njëcha. Wyschšchi šam pschi šebi rošpominasche, šchto by šo cžinicž mëto; pschëtož ludej šo dowëricž njemóžachmy. Šarar na njeho pohlada, a šlyšy šo jemu š woczow ronjachu. „„Knješ wyschšchi““, wón šapocža, „„jedyn šrëdč šnano tola hišcže je.““ „A tón by byl?“ šo wyschšchi rucže woprašča. „„Knješ wyschšchi, dajcže Waschim trompetarjam w hromadu štipicž a š wótrym šynkom khërlusch šapifšacž, a Waschi hulanojo njëch šanjëšu: „Šed'n twjerdy hród je našch Böh šam.““ Wyschšchi šo šmëšesche. Rucže, kaž dyrbi pola pruškeho generala byčž, šo wufasnja da. Móznje šlincžachu do horow — jena škala druhej wothłóš šëžëšesche — cžłowške hłošy a trompecžine šynki: „Šed'n twjerdy hród je našch Böh šam!“ Bóršy tu a tam ša škalu woblicžo won pohlada a na pošledka pschišdžë tu wobhydler a tam druhi bojasnje bliže. A trompety

pišlachy, a rajtarjo špëwachy, a pschi regimentcže wjësni štejachy a mëjachy ruzy štyknjenej. A hžžž bësh šo khërlusch dospëwač, rëczëšche wyschšchi pschëczelnjwe š šararjom a da franžowskeho gmejnskeho pschedštejicžerja š šebi pomowacž, rëczëšche tež tak š nim, a mërnyje a pschëczelnjwe cžëhnjëchu burjo a hulanojo do wšy. — Dobycže bješ kanonow.

Khëžor w Šchlizu.

Njedželu Šraudi pschëbywasche němški khëžor pola hrabje Šörtea w Šchlizu. Burjo tuteje wšy cžëščachy jeho še šwjëžëštim cžahom, kiž šo pónđželu pschi najrjënšchim wjëdrije wotđžëšche. Šëcharjo jako cžëštni wodžerjo přëni psched cžahom jëchachu. Nětko pschišdžëchu š wënzami a š šhorhojemi krašnje wupyšchene wošy, š džëla še šštyrjomi, š džëla š dwëmaj šonjomaj. Bëchu to š wjëtšcha šylne, rjane šonje. Na wošach šëžachy burojo a burowki w šwojej narodnej drascže. Tež š wënzami wupyšchene wošy š džëcžimi jëdžëchu šrijëdža w cžahu. Na jënym wošu někotre hólžy pschafu pschedštajachy a bësh jara šwjëšëlaže, hžžž pschëlžy wóššje hura wołajo šwoje pschafne tolo wuššo šbëhnnychu. Šdžž šo tutón wóš khëžorej bližëšche, wołachu pschëlžy wóššje „hura“ a „šława!“ Na jënym š najpošlednišchich wošow pschedštajesche šo šerbšti burški kwaš š hudžbu. Njëmjestá a nawoženja bëshčtaj w pšchnej šerbškej drascže, njëmjestá bësh š hortu a wjele bantami wupyšchena, nawoženja pak š wonjësčkom na šłobuku, š cžërwjënóžidžanym rubiščkom a š wonjësčkom na prawizy. Žly rjad rjanych porow šrocžëšche ša nimaj. Psched kwašnym cžahom jëchachu jako wodžerjo ššjo jëcharjo w starej ludowej drascže š krótkimi trubkami w hubje. Ša kwašnym cžahom šëžëhowasche njewjësčžiny wóš, wuššo napjëljnjeny š lenom, š möblemi, š pošlëšcžami a draštu. Šdžž bësh tutón wóš nimo khëžora dojël, pschišdžëchu kwašarjo šašo wrócžo, šestupachy šo psched khëžorom do šruha (Kreis), hudžba šapifšta a wšchitzy rejwachy po šwojim waschnju, na cžimž šo khëžor jara wjësšëšesche. Še tam pschi burščich kwašach waschnje, šo šo w dworje ššj reje rejwaja. Wjësšëšë wušštanje tež njepobrachomasche, šo by šo khëžorej wšchitko tak pošasač, kaž w ludu šo ma. Na to wunjësšë braščka khëžorej wjëtšchu šławu, š kotrejž wšchitzy pschitomni pschihłošowachy. Nawoženi dari khëžor rjany cžakšnik a njewjësčje pak pšchynu bróšchu. Na žlym šwjëdžëšškim cžahu wobđžëli šo wšcho hromadže 50 wošow. Khëžor bësh jara wjësšëšy, šo wutrobnje šmëšesche a kóždy wóš wošëbje poštrowi. Na tón rjany džëš a tón wjësšëšy šwjëdžëšški cžah budža Šchlizarjo hišcže dolho špominacž.

B. L.

+ **Šhubjenc a dobyte.** Šdžž šo junu nëhđže wo wërje roščžowachy a na kšchescžijanštwu, kaž njëšđžëmani a hlupi ludžo cžinja, šwarjachy, došëž ludži hlupnych cžini, tež džëlacžer pschipošluchasche, kotryž na wšchëm pošledku pocža: „Šaj, haj, šchtóž šo kšchescžijanšesje wërny džerži, tón wjele šhubi.“ Drušy na njeho hładachy, a wón dale džëšche: „Ša šym palenz lubowač, a tón šym psches kšchescžijanštwu šhubik. Šostorhanu šuknju, šëdrijeny šłobuk, kotryž mëjach, šym psches kšchescžijanštwu šhubik. Ššwoju hašbu šym psches kšchescžijanštwu šhubik. Ššwoje ške šwëšomje šym psches kšchescžijanštwu šhubik. Šelu w domje — pschëtož tam mëjach šelu — šym psches kšchescžijanštwu šhubik. Šchtóž ma tež šajšële nëšchto šhubicž, towaršchojo, tón dyrbi šo kšchescžijanštwu džëržëčž.“

Šdy byčž bohaty byl. „Šdy byčž bohaty byl!“ to je horže žadanje wulkeho džëla cžłowjësštwu. Bohužel pak je tole žadanje našchëj nëčžišchëj młodosčži hižo šaschëžëpiene. Duž je wužitne, hžžž tež druge hłošy šlyšchimy, kotrež šëpšchu radu dawaja. Byčžmy žly rjad wulšich mužow našpomnicž móhli, kotšž šy š niškeho pomowanja wušchli a pošdžišcho prajili: „Byčžmy-li bohacžji byli, njëbyčžmy tak daloko pschishčli byli. Šle nětko šym še wšchëj próžu ša šwojim wotštyknjenym kónžom šchli a jón š Wožëj pomozu tež dozpili. Šaj, šchtó wë, hacž njëby runje bohastwo nam šadžëwč praweho wužiwanja našchich mozow bylo!“

2. njedžela po šwj. Trojizy.

Njedžela	Łukascha 14, 16—24.	1 Šana 3, 13—18.
Pónđžela	1 Mójšafa 17, 1—16.	Komščich 6, 12—18.
Wutora	= 18, 1—16.	= 7, 1—13.
Šsrjeda	= 18, 17—33.	= 7, 14—25.
Šchtwórtk	= 19, 12—29.	= 8, 1—11.
Pjatk	= 21, 1—21.	= 8, 24—30.
Šsobota	= 22, 1—19.	Ššalm 6.